

8.3. Nauka i edukacja, sport

1. Nauka

Rozwój nauki wspierającej budowę gospodarki opartej na wiedzy jest głównym celem działań podejmowanych przez Ministra Nauki i Informatyzacji w roku 2006 i w latach następnych. Przyjęte przez Rząd dokumenty strategiczne:

- „Narodowy Plan Rozwoju 2007-2013”,
- „Strategia rozwoju nauki w Polsce do 2013 r. wraz z perspektywną prognozą do roku 2020”,
- „Założenia polityki naukowej, naukowo - technicznej i innowacyjnej państwa do 2020 r.”,
- „Strategia zwiększenia nakładów na działalność B+R w celu osiągnięcia założeń Strategii Lizbońskiej”,
- „Sektorowy Program Operacyjny – Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw”,
- „Proponowane kierunki rozwoju nauki i technologii w Polsce do 2020 r.”,
- „Program Operacyjny „Nauka, nowoczesne technologie i społeczeństwo informacyjne, 2007-2013”

określają, iż Nauka traktowana jako jeden z filarów gospodarki opartej na wiedzy (wraz z edukacją) powinna rozwijać się równomiernie i zyskiwać na dynamice, zapewniając dopływ wykwalifikowanych kadr oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych. Za nośniki gospodarki opartej na wiedzy uznaje się: przemysł wysokiej technologii, naukę i zaplecze badawczo-rozwojowe, część usług biznesowych związanych z gospodarką opartą na wiedzy oraz wydatki na usługi społeczeństwa informacyjnego. Wydatki na edukację i naukę należy traktować jako czynnik tworzenia PKB niezależnie od kulturotwórczej roli nauki. Nakłady na rozwój nauki w Polsce mogą znacznie przyczynić się do zwiększenia tempa wzrostu gospodarczego, pod warunkiem, że będą one właściwie ukierunkowane na wykorzystanie zarówno badań podstawowych jak i stosowanych dla zwiększenia innowacyjności gospodarki krajowej oraz poprawy relacji pomiędzy nauką a zastosowaniem jej wyników w gospodarce. Warunkiem niezbędnym dla realizacji takiego zadania, jakim jest tworzenie gospodarki opartej na wiedzy w Polsce powinien być rozwój potencjału badawczo-rozwojowego.

Strategia rozwoju nauki w Polsce będzie wspierała budowę polskiej gospodarki opartej na wiedzy poprzez realizację celów szczegółowych:

- poprawę poziomu jakościowego kadry naukowej oraz ukierunkowania jej działalności na potrzeby gospodarki i społeczeństwa,
- wzrost międzynarodowej konkurencyjności polskiej nauki,
- wzmocnienie współpracy nauki z gospodarką,
- wsparcie rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

W związku z tym w najbliższych latach ważnym zadaniem polskiej nauki będzie ukierunkowanie znaczącego strumienia finansowania badań naukowych na takie dyscypliny naukowe, które zagwarantują szybszy rozwój gospodarczy kraju a zatem są z punktu widzenia tego rozwoju pożądane. Są to strategiczne obszary badawcze wynikające z Krajowego Programu Ramowego, tj. zdrowie, środowisko, rolnictwo i żywność, bezpieczeństwo, nowe materiały i technologie, technologie informacyjne, energia i jej zasoby oraz infrastruktura transportowa (każdy ze strategicznych obszarów badawczych zawiera cztery zasadnicze typy działań charakteryzujących spodziewane rezultaty: idee naukowe, kadrę badawczą, bazę badawczą i technologie). Możliwość uzyskania dodatkowych środków unijnych (z funduszy strukturalnych) i umiejętne ich wykorzystanie w powyższym zakresie powinno spowodować efekt synergii.

Wzmocnione zostaną także dotychczasowe działania w odniesieniu do potencjału ludzkiego nauki polskiej. Powinny one dotyczyć: usprawnienia dróg awansu naukowego w celu odmłodzenia kadry profesorskiej, stworzenia zachęt do kariery naukowej, stymulacji uczestnictwa w europejskich programach badawczych, wprowadzenie zachęt sprzyjających wykonywaniu zadań eksperckich przez pracowników naukowych na rzecz przedsiębiorstw, szerszego wykorzystania Europejskiej Przestrzeni Badawczej dla kształcenia naukowców, w tym poprzez międzynarodowe studia doktoranckie, przyznawanie stypendiów naukowych wybitnym młodym naukowcom, przeciwdziałania zjawisku tzw. „drenażu mózgów”, m.in. poprzez stworzenie systemu zachęt do powrotu do kraju osób posiadających osiągnięcia naukowe uzyskane za granicą, wzmacniania edukacyjnej roli nauki w postaci wsparcia dla modernizacji programów w szkolnictwie.

W projekcie budżetu na 2006 r. na wydatki w obszarze nauki zaplanowano (łącznie z wpływami gromadzonymi na Funduszu Nauki i Technologii Polskiej) kwotę 3.512.007 tys. zł, w tym na finansowanie badań naukowych i prac rozwojowych 3.442.978 tys. zł.

W porównaniu do planu na 2005 rok nakłady na finansowanie badań naukowych i prac rozwojowych wzrosną o 14,5% i stanowią będą ok. 0,35 % PKB.

Przewiduje się, iż nakłady na naukę mogą zostać zwiększone o dodatkową kwotę w wysokości do 400.000 tys. zł w przypadku wystąpienia oszczędności w wydatkach

planowanych na obsługę zadłużenia zagranicznego Skarbu Państwa oraz obsługę długu krajowego Skarbu Państwa.

Fundusz Nauki i Technologii zasilany jest środkami pochodzącymi z przychodów uzyskanych z prywatyzacji (2%). Planowane środki przeznaczone będą na cele związane z rozwojem nauki i technologii polskiej.

Wydatki budżetowe zaplanowane na 2006 r. na naukę, przeznaczone zostaną głównie na finansowanie badań naukowych, prac rozwojowych, projektów badawczych i celowych realizowanych przez placówki naukowe Polskiej Akademii Nauk, szkoły wyższe, jednostki badawczo-rozwojowe i inne jednostki.

Finansowanie nauki ze środków publicznych powinno być równolegle wspomagane środkami spoza źródeł budżetowych. Zwiększenie nakładów na naukę w roku 2006 i latach następnych powinno zachęcić przedsiębiorców do inwestowania w sferę nauki i w konsekwencji wpłynąć na zwiększenie dopływu środków spoza budżetu do sektora nauki.

Również Polska Akademia Nauk, jako państwowa instytucja naukowa działająca poprzez wyłonioną w drodze wyborów korporację uczonych oraz placówki naukowe, prowadzi działalność, której celem jest prowadzenie badań naukowych, rozwój nauki, jej promocja, integracja i upowszechnianie oraz przyczynianie się m.in. do rozwoju edukacji i kształcenia na różnych poziomach nauczania, a także rozwijanie międzynarodowej współpracy naukowej.

Działalność naukowa Akademii, w szczególności działalność statutowa jej placówek naukowych, inwestycje służące celom naukowym oraz badania naukowe realizowane w różnych formach projektów badawczych, jest finansowana ze środków budżetowych przewidzianych na naukę, ujmowanych w części budżetu państwa, którą dysponuje minister właściwy do spraw nauki.

Budżet Polskiej Akademii Nauk ujmowany w części 67 budżetu centralnego, zaplanowany na 2006 r. w kwocie 54.338 tys. zł, nie obejmuje nakładów na omówioną wyżej działalność naukową Akademii lecz wyłącznie pozostałe wydatki związane z działalnością Akademii jako korporacji, wydatki na współpracę naukową z zagranicą oraz wydatki na finansowanie pomocniczych placówek naukowych pełniących rolę infrastruktury działalności naukowej – funkcjonujących w formie jednostek budżetowych, w tym bibliotek, archiwów, zagranicznych stacji naukowych.

Wydatki na finansowanie nauki planowane są jedynie w części 28 – Nauka, będącej w dyspozycji Ministra Nauki i Informatyzacji.

2. Edukacja

Edukacja jest spójnym systemem kształcenia i wychowania obejmującym różne poziomy kształcenia w formie instytucjonalnej i pozainstytucjonalnej. W systemie tym uczestniczą dzieci, młodzież i dorośli nabywając wiedzę ogólną lub zawodową, a także umiejętności.

Sprawnie funkcjonujący system edukacyjny warunkuje możliwości wykorzystania społecznego potencjału rozwojowego, przez co stanowi jedno z kluczowych narzędzi budowania wzrostu gospodarczego oraz wzmacniania konkurencyjności gospodarki.

Przyjęte przez Rząd RP dokumenty strategiczne:

- „Narodowy Plan Rozwoju 2007-2013”,
- „Strategia Rozwoju Edukacji na lata 2007-2013”,
- „Narodowy Plan Działań na Rzecz Dzieci 2004-2012 – Polska dla Dzieci”,
- „Strategia Rozwoju Kształcenia Ustawicznego do roku 2010”,
- „Strategia Państwa dla Młodzieży na lata 2003-2012”,

przyjmują za podstawę założenie, iż edukacja (wraz z nauką) jako podstawowy filar gospodarki opartej na wiedzy, powinna rozwijać się w sposób dynamiczny, zapewniając wykwalifikowaną kadrę dostosowaną do potrzeb rynku pracy.

Podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, przy jednoczesnym zapewnieniu wysokiej jakości kształcenia oraz jego dostępności będzie głównym celem działań podejmowanych przez Ministra Edukacji Narodowej w roku 2006 i w latach następnych.

Rozwój systemu edukacji będzie modernizowany w celu sprostania następującym przemianom zachodzącym w kraju oraz w świecie:

- coraz wyższy stopień powszechności kształcenia na poziomie średnim i wyższym,
- procesy demograficzne, a także mobilność społeczna wymuszająca głębokie zmiany w sieci edukacyjnej,
- przemiany w obyczajowości i postawach, zagrożenia wychowawcze, otwartość na świat,
- pogłębianie się różnic materialnych i środowiskowych (zjawiska wykluczenia) przy ogromnym wpływie środowiska rodzinnego na losy edukacyjne,
- nowe, związane ze współczesną cywilizacją i otwarciem na świat, kompetencje niezbędne na rynku pracy (języki obce, technologie informacyjno-komunikacyjne, przedsiębiorczość, nowe zawody) oraz w społeczeństwie,
- wzrost liczby dzieci i młodzieży wymagających wzmożonej i zindywidualizowanej pomocy ze względu na różnego rodzaju zaburzenia rozwojowe,

- wzrost znaczenia uczenia się przez całe życie przy jednoczesnym braku takich nawyków i postaw w społeczeństwie,
- współtworzenie Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego.

W celu realizacji zamierzeń strategicznych w obszarze edukacji, Minister Edukacji Narodowej we współpracy z zainteresowanymi resortami, samorządami oraz partnerami społecznymi będzie podejmował nowe inicjatywy oraz kontynuował wcześniej rozpoczęte zadania:

1) wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez:

- zmniejszanie różnic w dostępie do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej uczniów i studentów oraz różnic między poszczególnymi regionami kraju, ośrodkami wielkomiejskimi i wiejskimi, czemu służyć będzie rozwój systemu pomocy materialnej dla uczniów w ramach Narodowego Programu Stypendialnego, Funduszu im. Komisji Edukacji Narodowej, Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, programu rządowego „Wyprawka szkolna”, a w odniesieniu do studentów i doktorantów system świadczeń przyznawanych ze środków funduszu pomocy materialnej oraz system kredytów,
- tworzenie warunków umożliwiających pobieranie nauki we wszystkich typach szkół przez dzieci i młodzież niepełnosprawną oraz niedostosowaną społecznie, zgodnie z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz predyspozycjami, a także umożliwienie uczniom niepełnosprawnym realizowanie zindywidualizowanego procesu kształcenia, form i programów nauczania oraz zajęć rewalidacyjnych zgodnie z programem rządowym „Wczesna, wielospecjalistyczna, kompleksowa, skoordynowana i ciągła pomoc dziecku zagrożonemu niepełnosprawnością lub niepełnosprawnemu oraz jego rodzinie”,

2) dostosowanie kierunków, treści i form kształcenia do wymogów rynku pracy, w tym kształtowanie u uczniów postaw przedsiębiorczości sprzyjających aktywnemu uczestnictwu w życiu gospodarczym; zmieniający się rynek pracy wymusza elastyczne formy uzyskiwania i zmiany kwalifikacji zawodowych, wzbogacenie oferty edukacyjnej umożliwiającej nabywanie nowych kompetencji i podwyższanie poziomu już zdobytej wiedzy,

3) umożliwianie uczniom szczególnie uzdolnionym realizowania indywidualnych programów nauczania oraz ukończenia szkoły każdego typu w skróconym czasie, a także tworzenie warunków do rozwoju zainteresowań i uzdolnień uczniów przez organizowanie zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych oraz kształtowanie aktywności społecznej i umiejętności spędzania czasu wolnego,

- 4) wspomaganie przez szkołę wychowawczej roli rodziny w związku z nasilającymi się zjawiskami patologii społecznej w celu przeciwdziałanie tym zjawiskom,
- 5) upowszechnienie dostępu do szkół ponadgimnazjalnych, umożliwiających dalsze kształcenie w szkołach wyższych,
- 6) kształcenie studentów w kierunku właściwego ich przygotowania do pracy zawodowej oraz kształcenie i promowanie kadr naukowych,
- 7) poprawa jakości kształcenia poprzez:
 - doksztalcanie i doskonalenie kadry nauczycielskiej oraz kształcenie w dwóch kierunkach w uczelniach przyszłej kadry szkół i placówek oświatowych,
 - promowanie nowatorstwa dydaktyczno-wychowawczego,
 - sprawowanie nadzoru pedagogicznego nad publicznymi i niepublicznymi szkołami i placówkami oświatowymi,
 - systematyczne dokonywanie ocen jakości kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów oraz przestrzegania warunków prowadzenia studiów, a także przyznawania uczelniom uprawnień do prowadzenia studiów na danym kierunku i określonym poziomie kształcenia.

Realizatorami zadań edukacyjnych będą współdziałające ze sobą, choć zachowujące odrębne kompetencje i tożsamość, organy administracji rządowej i samorządowej, uczelnie, szkoły i placówki oświatowe, a także organizacje pozarządowe i pracodawcy.

Środki na realizację przedstawionych zamierzeń pochodzić będą z budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, dochodów własnych uczelni oraz z innych źródeł. Planowane jest również wsparcie rozwoju oświaty oraz szkolnictwa wyższego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W projekcie budżetu na 2006 r. wydatki na finansowanie zadań edukacyjnych zaplanowane zostały na poziomie 39.361,7 mln zł, tj. o 5,8% wyższym w porównaniu z ustawą budżetową na 2005 r. W ramach tej kwoty uwzględnione zostały wydatki w wysokości 995,1 mln zł, których źródłem finansowania jest pożyczka na prefinansowanie z budżetu państwa oraz kwota 162,2 mln zł na współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Z powyższych środków realizowane są głównie działania:

- zwiększenie dostępu do edukacji – promocja kształcenia przez całe życie,
- podniesienie jakości edukacji w odniesieniu do potrzeb rynku pracy,

- wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne.

W ramach powyższej kwoty, na finansowanie zadań oświaty przewidziano 29.607,0 mln zł. Gros środków w tym obszarze tj. 26.663,2 mln zł skierowanych zostanie do jednostek samorządu terytorialnego w formie części oświatowej subwencji ogólnej. W ramach części oświatowej subwencji ogólnej przekazywane są środki na funkcjonowanie szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego. Należy mieć na uwadze, iż zadania oświatowe w ok. 92% finansowane są przez jednostki samorządu terytorialnego.

Podział części oświatowej subwencji ogólnej na poszczególne jednostki samorządu terytorialnego zostanie dokonany za pomocą algorytmu uwzględniającego zakres zadań realizowanych przez te jednostki m.in. liczbę uczniów lub wychowanków, rodzaj oraz typ szkół i placówek a także strukturę zatrudnienia nauczycieli na poszczególnych szczeblach awansu zawodowego.

Kwota subwencji oświatowej skalkulowana została na poziomie umożliwiającym sfinansowanie dodatkowych kosztów wynagrodzeń nauczycieli związanych z uzyskaniem kolejnego stopnia awansu zawodowego.

Oprócz części oświatowej subwencji ogólnej budżety samorządów w zakresie oświaty zostaną zasilone dodatkowo strumieniem dotacji z budżetu państwa przeznaczonych na dofinansowanie systemu pomocy materialnej dla uczniów.

W roku 2006 z budżetu państwa na pomoc materialną dla uczniów planuje się przeznaczyć ok. 582,9 mln zł. W ramach tej kwoty dofinansowywane będą:

- stypendia socjalne w ramach Narodowego Programu Stypendialnego,
- stypendia dla młodzieży wiejskiej wypłacane w ramach ZPORR,
- stypendia Prezesa RM dla uczniów szczególnie uzdolnionych,
- wyprawka szkolna,
- kolonie i obozy dla dzieci i młodzieży.

Część tych środków w kwocie 70,7 mln zł zostanie zaangażowana na współfinansowanie działania realizowanego w ramach ZPORR „Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne” dla młodzieży wiejskiej, która z powodów materialnych natrafia na bariery utrudniające naukę na poziomie ponadgimnazjalnym. W tym wypadku program stypendialny zostanie dodatkowo zasilony środkami unijnymi. Dofinansowanie z EFS stanowi ok. 70% wydatków kwalifikowanych, natomiast pozostałe 30% pochodzić będzie z budżetu państwa. Szacuje się, iż dofinansowanie środkami unijnymi wyniesie ok. 141 mln zł.

System pomocy materialnej dla uczniów w roku 2006 będzie dodatkowo wspierany poprzez nowoutworzony Fundusz im. Komisji Edukacji Narodowej. W ramach tego Funduszu dostępne będą dodatkowe środki w wysokości ok. 50 mln zł z tytułu 1% wpłat uzyskanych z prywatyzacji.

W budżecie resortu edukacji oraz w rezerwie celowej budżetu państwa zabezpieczone zostały środki w łącznej kwocie 198,1 mln zł na sfinansowanie wdrażanego systemu egzaminów zewnętrznych, w tym 56,4 mln zł na prefinansowanie i współfinansowanie przygotowania nauczycieli do przeprowadzania egzaminów zewnętrznych, publikacji materiałów informacyjnych o egzaminach zewnętrznych dla uczniów oraz wyposażenia w specjalistyczne stanowiska do przeprowadzania zewnętrznych egzaminów zawodowych. Budowanie jakości edukacji wymaga upowszechniania systemów ewaluacji wewnętrznej oraz wzmocnienia systemu zewnętrznej weryfikacji efektywności systemu kształcenia m.in. poprzez system egzaminów zewnętrznych.

Na finansowanie zadań szkolnictwa wyższego w roku 2006 zaplanowano w budżecie państwa środki w wysokości 9.754,7 mln zł.

Gros tych środków przeznaczonych zostanie na działalność dydaktyczną uczelni (ok. 7 633,1 mln zł). W znacznej mierze zostaną one skierowane do uczelni publicznych, jednakże od 2003 roku również uczelnie niepubliczne mogą otrzymywać dotacje na dofinansowanie kształcenia kadr oraz badań niezbędnych dla prowadzenia działalności dydaktycznej i kształcenia kadr, pomoc materialną dla studentów oraz dofinansowanie inwestycji budowlanych.

Istotnym elementem w obszarze szkolnictwa wyższego jest system pomocy materialnej dla studentów oraz doktorantów. System stypendialny o charakterze socjalnym oraz motywacyjnym jest czynnikiem pozytywnie wpływającym na proces wyrównywania szans i podnoszenia ogólnego poziomu wykształcenia.

W budżecie państwa na 2006 rok, na pomoc materialną dla studentów oraz doktorantów przyznawaną przez poszczególne uczelnie, oraz właściwych ministrów zaplanowano środki w łącznej kwocie 1.700,7 mln zł, w tym 100 mln zł na potrzeby Funduszu Pożyczek i Kredytów Studenckich.

Studenci z obszarów zagrożonych marginalizacją, w tym w szczególności z obszarów wiejskich i obszarów restrukturyzacji przemysłów, którzy natrafiają na bariery w dostępie do kształcenia z powodu trudnej sytuacji materialnej mogą otrzymać dodatkową pomoc materialną w ramach działania „Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne” Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Pomoc ta

w znacznej mierze dofinansowana będzie środkami unijnymi. Dofinansowanie z EFS wynosi 75% wydatków kwalifikowanych pozostałe 25% zostanie sfinansowane z rezerwy celowej budżetu państwa.

W roku 2006 kontynuowany będzie proces rozwoju uczelni zawodowych. Planuje się utworzenie dalszych dwu uczelni tego typu, a także tworzenie nowych kierunków w uczelniach powołanych w latach 1998 – 2005. Z tego tytułu budżet szkolnictwa wyższego (łącznie z rezerwą celową) w projekcie na 2006 rok został zwiększony o 42,7 mln zł.

Wydatki na realizację zadań edukacyjnych zostały zaplanowane w następujących częściach budżetowych:

- 15 – Sądy powszechne,
- 18 – Budownictwo, gospodarka przestrzenna i mieszkaniowa,
- 19 – Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe,
- 21 – Gospodarka morską,
- 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego,
- 29 – Obrona narodowa,
- 30 – Oświata i wychowanie,
- 31 – Praca,
- 32 – Rolnictwo,
- 33 – Rozwój wsi,
- 35 – Rynki rolne,
- 37 – Sprawiedliwość,
- 38 – Szkolnictwo wyższe,
- 41 – Środowisko,
- 42 – Sprawy wewnętrzne,
- 43 – Wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne,
- 45 – Sprawy zagraniczne,
- 46 – Zdrowie,
- 58 – Główny Urząd Statystyczny,
- 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego,
- 83 – Rezerwy celowe,
- 85 – Województwa.

3. Sport

Współczesne rozwiązania w obszarze kultury fizycznej i sportu idą w kierunku łączenia szeroko rozumianego pojęcia sportu z innymi obszarami działalności państwa, zależnie od narodowych priorytetów.

Sport jest jedną z istotnych wartości dla rozwoju społecznego i gospodarczego kraju. Rolą państwa w obszarze kultury fizycznej i sportu, na miarę standardów rozwiniętych krajów Unii Europejskiej jest przede wszystkim stwarzanie warunków i dbałość o prawidłowy rozwój poprzez tworzenie prawa regulującego zasady uczestnictwa i działalności w sporcie, subsydiowanie ze środków budżetowych zadań, kształcenia specjalistów, szkolenia utalentowanej sportowo młodzieży, rozwoju działań mających na celu upowszechnianie dostępu do różnych form sportowej aktywności społeczeństwa, przygotowań olimpijskich i budowy obiektów o szczególnym znaczeniu dla sportu.

Tworzenie warunków dla rozwoju sportu w Polsce realizowane jest poprzez:

Wychowanie fizyczne i sport szkolny

Realizacja celu ma za zadanie wzbogacenie oferty wychowawczo-edukacyjnej skierowanej do młodego pokolenia Polaków, wpajającej uczniom wiedzę i nawyki traktowania szeroko rozumianego sportu jako ważnego czynnika rozwoju, zachowania zdrowia i dobrej kondycji przez całe życie. Wymaga to wdrażania młodych ludzi do systematycznego udziału w ćwiczeniach fizycznych, prowadzonych przez wykwalifikowanych nauczycieli wychowania fizycznego. Działania te zmierzają do rozwoju procesu dydaktyczno-wychowawczego, także w wymiarze zajęć pozalekcyjnych systemu wychowania fizycznego i sportu, wszechstronnie stymulującego procesy rozwojowe i umożliwiającego nabycie umiejętności ruchowych pomocnych w samodzielnym uprawianiu sportu. Zadania te realizowane są równolegle, łącząc oddziaływania wychowawcze w ramach programu wychowania fizycznego, sportu szkolnego (w tym systemu imprez i rozgrywek), sportu w miejscu zamieszkania i sportu w rodzinie, a także sportowych programów ferii i wakacji.

Rozwój powszechności i dostępności sportu w społeczeństwie

Działania w obszarze sportu powszechnego mają na celu zwiększanie uczestnictwa społeczeństwa polskiego w systematycznej aktywności sportowej wpływającej na rozwój człowieka, jego zdrowie i jakość życia, stymulującej jego aktywność społeczną i zawodową.

Priorytet w sporcie dla wszystkich stanowią zadania na rzecz rozwoju sportu w środowisku wiejskim, akademickim, rodzinie, w różnych grupach społecznych i zawodowych.

Odrębne programy sportowe realizowane są w środowiskach osób niepełnosprawnych. Zadania sportu osób niepełnosprawnych wynikają z szeroko rozumianych celów rehabilitacji, pełniąc wiele funkcji, m.in.: leczniczą, wychowawczo-psychologiczną, socjalizacyjną, społeczno-ekonomiczną oraz integracyjną.

Zadania z tego obszaru realizowane będą przy stałej współpracy z organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania z zakresu sportu powszechnego, szczególnie z organizacjami pożytku publicznego i ogólnopolskimi stowarzyszeniami kultury fizycznej.

Priorytetowo traktowane będą projekty o ogólnopolskim zasięgu działania, służące umacnianiu i rozbudzaniu aktywności sportowej oraz wyrównywaniu dostępu do kultury fizycznej, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży, środowisk słabych ekonomicznie, niewydolnych społecznie i zagrożonych patologiami.

Rozwój sportu kwalifikowanego

W ramach tego celu podejmowane są działania ukierunkowane m.in. na realizację programu „Szkolenie młodzieży uzdolnionej sportowo”, stwarzającego rozwój systemu umożliwiającego wczesną identyfikację sportowych talentów, w oparciu o wykwalifikowaną kadrę szkoleniową i zaplecze naukowe.

Przy współpracy polskich związków sportowych planuje się tworzenie warunków organizacyjnych i finansowych sprzyjających powoływaniu nowych klubów sportowych oraz utrzymanie i rozwój dotychczas istniejących.

Kolejnym zadaniem jest przygotowanie reprezentacji narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich, mistrzostw Europy i świata przy udziale polskich związków sportowych. Założenia programowe opierają się na rozwijaniu potencjału tych dyscyplin, które przynoszą najwięcej medali i punktów oraz takich, w których pozycja w świecie naszych zawodników oraz potencjał szkoleniowy i zaplecze infrastruktury sportowej stwarzają szanse na uzyskanie w niedalekiej przyszłości wysokiej pozycji w światowym współzawodnictwie. Realizacja tego zadania będzie odbywać się m.in. poprzez: stworzenie odpowiednich warunków szkoleniowo-treningowych na potrzeby kadry narodowej i olimpijskiej, zwiększenie wykorzystania możliwości obiektów sportowych dla organizacji dużych imprez o charakterze widowiskowym, zwiększenie roli badań diagnostyczno-naukowych w procesie szkolenia oraz zwiększenie roli i zakresu opieki medycznej w procesie szkoleniowym.

Kształcenie i doskonalenie zawodowe specjalistów

Osiągnięcie wyżej wymienionych celów wymaga odpowiednio licznej, dobrze wykształconej i stale doszkalającej swą wiedzę i umiejętności kadry specjalistów i wolontariuszy.

Proces kształcenia odbywać się będzie jak dotychczas w oparciu o bazę rozbudowanej sieci państwowych szkół akademickich (akademie wychowania fizycznego), płynnie dostosowującej swoje struktury i programy do rozwoju wiedzy i wymogów zmieniającej się rzeczywistości.

Realizacja tego celu będzie zmierzała do spełnienia następujących warunków: dostosowanie do standardów Unii Europejskiej, stopniowe poszerzanie oferty kształcenia dwuzawodowego, wprowadzenie kierunku kształcenia – sport, rozszerzenie możliwości równoległego zdobywania dodatkowych uprawnień (instruktor, trener, itp.), upowszechnienie studiów podyplomowych (także dla absolwentów innych kierunków studiów), kształtowanie nawyku ustawicznego kształcenia.

Rozwój infrastruktury sportowej

Realizacja tego celu zmierza do stworzenia warunków dla dalszego rozwoju inwestycji sportowych, polegających w głównej mierze na: realizacji inwestycji o charakterze remontowo-modernizacyjnym dla ratowania istniejących zasobów i podnoszenia standardu obiektów sportowych do poziomu międzynarodowego, uzupełnianiu istniejących kompleksów sportowych o brakujące elementy obiektów i urządzeń, realizacji systemów monitorowania obiektów sportowych w dostosowaniu ich do wymogów unijnych, budowie obiektów specjalistycznych, których brak zasadniczo warunkuje dalszy rozwój dyscyplin sportu, ważnych w procesie przygotowań do mistrzostw Europy, świata i igrzysk olimpijskich, modernizacji i budowie w poszczególnych województwach, dla potrzeb społeczności lokalnych obiektów sportowych (budowa osiedlowych, miejskich, gminnych ośrodków sportu i rekreacji oraz obiektów kwalifikujących się do wykorzystania przez sport).

Zadania te finansowane będą w głównej mierze ze środków z dopłat do stawek w grach losowych stanowiących monopol Państwa, w ramach środków pochodzących z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej oraz środków pozyskiwanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

W projekcie budżetu na 2006 rok na realizację przyjętych celów w obszarze kultury fizycznej i sportu zostały zaplanowane nakłady w łącznej wysokości – 743.717 tys. zł. Źródłem finansowania będzie budżet państwa (212.982 tys. zł) oraz środki funduszy celowych, tj. Funduszu Zajęć Sportowo-Rekreacyjnych dla Uczniów (11.544 tys. zł) i Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej (519.191 tys. zł). Nakłady te zaplanowano w części 25 – Kultura fizyczna i sport, której dysponentem jest Minister Sportu.

Nakłady budżetowe w głównej mierze kierowane będą na realizację zadań w zakresie sportu kwalifikowanego (164.194 tys. zł), tj. przygotowań do Igrzysk Olimpijskich Turyn'2006, Pekin'2008 mistrzostw świata i Europy oraz zawodów międzynarodowych o podobnej randze. Odbywać się to będzie przy wykorzystaniu infrastruktury sportowej Centralnego Ośrodka Sportu, którego głównym celem działalności jest zapewnienie warunków materialnych i organizacyjnych dla potrzeb centralnego szkolenia sportowego, przede wszystkim kadry narodowej i olimpijskiej.

Finansowana będzie także działalność Komisji do Zwalczenia Dopingu w Sporcie (2.715 tys. zł), tj. badania antydopingowe obejmujące organizowanie kontrolnych badań antydopingowych, opracowywanie przepisów i programów walki z dopingiem w sporcie oraz przeprowadzanie kontroli ich przestrzegania, prowadzenie edukacji profilaktycznej.

W projekcie budżetu uwzględniono również wydatki na zadania w zakresie sportu powszechnego (16.258 tys. zł), zlecane stowarzyszeniom kultury fizycznej. Środki te przeznaczone zostaną m.in. na realizację programów rozwoju kultury fizycznej w środowisku wiejskim, akademickim oraz zadań na rzecz kultury fizycznej w rodzinie, wojsku i policji, a także na promocję kultury fizycznej i stypendia sportowe dla zawodników niepełnosprawnych. W tym zakresie celem nadrzędnym jest promowanie wszelkich form ruchu i aktywności fizycznej we wszystkich środowiskach społecznych, poprzez zapewnienie możliwości uczestnictwa w sporcie powszechnym jak największej liczby osób, niezależnie od wieku, płci, miejsca zamieszkania, zamożności i stopnia sprawności, zgodnie z potrzebami i zainteresowaniami.

Ponadto ze środków budżetowych w 2006 r. będą finansowane świadczenia dla byłych olimpijczyków, nagrody dla zawodników za osiągnięcie wysokich wyników we współzawodnictwie sportowym, nagrody dla trenerów i działaczy za szczególne osiągnięcia w działalności szkoleniowej oraz za zasługi dla sportu (12.740 tys. zł).

Fundusze celowe stanowią bardzo istotne źródło finansowania celów w obszarze kultury fizycznej i sportu.

Środki Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej, pochodzące z dopłat do stawek w grach losowych stanowiących monopol Państwa, w części przeznaczonej na modernizację, remonty i dofinansowanie inwestycji sportowych pomagają wyrównywać szanse w dostępie do obiektów sportowych pomiędzy obszarami wiejskimi, a dużymi aglomeracjami, dają możliwość tworzenia nowych miejsc pracy zarówno dla wykonawców, jak i przyszłych użytkowników. Wpływają także na rozwój drobnych przedsiębiorstw budowlanych oraz zakładów produkujących sprzęt sportowy.

W roku 2006 ze środków Funduszu będzie kontynuowana realizacja zadań w zakresie rozwoju sportu wśród dzieci i młodzieży, przede wszystkim w ramach programów „Szkolenie i współzawodnictwo młodzieży uzdolnionej sportowo” oraz „Sport wszystkich dzieci”, którego celem jest tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi aktywności sportowej dzieci i młodzieży, wdrażanie do systematycznej dbałości o zdrowie, a także zachęcanie do uprawiania różnych dyscyplin sportu.

Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej w dalszym ciągu będzie kontynuował realizację zadań sportu osób niepełnosprawnych wynikających z szeroko rozumianych celów rehabilitacji. Realizowane będą w szczególności następujące zadania: uczestnictwo sportowców niepełnosprawnych w imprezach rekreacyjno-sportowych, szkoleniu centralnym, zgrupowaniach i konsultacjach, igrzyskach paraolimpijskich, mistrzostwach świata i Europy oraz będzie realizowane poradnictwo i konsultacje medyczne oraz badania diagnostyczne.

Przychody Funduszu Zajęć Sportowo – Rekreacyjnych dla Uczniów pochodzące z wpływów z opłat wnoszonych przez podmioty świadczące usługi, których przedmiotem jest reklama napojów alkoholowych pozwalają na zwiększenie aktywności środowisk lokalnych w zakresie organizacji pozalekcyjnych zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych. Głównym zadaniem finansowanym ze środków Funduszu jest wyrównywanie szans dostępu do kultury fizycznej, szczególnie dzieci i młodzieży zamieszkałej na terenach najuboższych. Dofinansowaniem będą mogły być objęte zajęcia zapewniające systematyczny oraz powszechny udział dzieci i młodzieży szkolnej.

Widocznym efektem działań podejmowanych w obszarze kultura fizyczna i sport przy udziale środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej oraz Funduszu Zajęć Sportowo-Rekreacyjnych dla Uczniów jest coraz większe zaangażowanie samorządów lokalnych wszystkich szczebli i aktywna współpraca przy realizacji poszczególnych zadań wynikających z ustaw tworzących te Fundusze.